

Folk jag aldrig mött

C.Burman

September 28 - October 1, 2014

Detta är ett hopkok av porträtt. Alla författare, som det anstår en litteraturvetare, även om inte alla kanske mest är kända eller förknippade med skribentens skrå, speciellt inte dess skönlitterära del. Kanske man får tänja på begreppet, Geijers fru kanske aldrig publicerade någonting, men däremot skrev hon i sin ungdom, och kunde knappast hjälpa att hon blev helt överskuggad av sin make.

Författarporträtten varierar starkt i längd, inte nödvändigtvis beroende på dess betydelse, utan mera i den form och det sammanhang de skrevs för och utgavs i. Vissa är en aning tradiga, som det om Shakespeare å ena sidan och Tage Danielsson med en något krystad anknytning till Tegner. Tokstollar som hävdar att någon annan än Shakespeare var Shakespeare blir ganska tröttande. Den naturliga frågan man skall ställa sig i sammanhanget är om Shakespeares skrevs av en enda individ eller om det var resultatet av ett kollektiv. Den magra dokumentationen av hans liv, i jämförelse med samtida som Ben Jonsson, är givetvis väl ägnat att späda på konspirationsteorier, eller åtminstone ge dem ett generöst utrymme, men frågorna kan näppeligen få ett slutgiltigt svar, och därmed bör man skjuta dem åt sidan. Vad betyder det egentligen? Var Homer en historisk figur eller än myt? Det kanske betyder lika lite som om Jesus var det eller en legend.

De intressantaste porträtten är de som porträtterar för läsaren okända människor. Som Geijers fru, eller Ellen Rydelius (vars dotter för TV-tittande barn i slutet av 50-talet däremot var ett begrepp), eller Brenner, samt andra som endast varit namn, jag tänker på Jacob Wallenberg, Fredrika Bremer och Oscar Levertin. Kellgren och Fersen väl kända, men hon förmår dock att ge något nytt. Linne och H.C.Andersen däremot verkar vara mera pliktskyldiga bidrag.

Vad är den gemensamma nämnaren, vad är det övergripande temat? Bortglömda kvinnliga författare skulle kunna vara ett, det är ett ämne för vilket författarinnan om inte brinner så dock håller en låga. Men dessa utgör mindre än hälften (7 av 19). Individer som varit något av hennes ständiga följeslagare och som hon bra gärna skulle ha velat möte. Det är vad den samlande titeln antyder. Horatius skulle platsa, Shakespeare också? Men Rudbeck och Linne? De kvinnliga kan man gott tänka sig, och Levertin går inte av för hackor, kanske det intressantaste porträttet trots allt. Men Geijer och Tegner. För äldre svenska litteraturvetare var dessa omöjliga att kringgå, de tog även mycket stor plats in den kanon som jag konfronterades i realskolan med i mitten av 60-talet. Därefter sattes de undan. Kanske de kommer till heders igen. Så småningom. Svärmade hon för Fersen (och kanske Creutz?). Men H.C.Andersen? Kanske ett barndomsminne. Nåja, en del undantag kan man tänka sig, men kanske inte så opassande trots allt.

Anslaget är lätt, karaktären är något av tillfällighetsdikten. Flyhänt skrivet, behagligt flyt, roande för stunden, dock knappast något djuplodande, men detta är uppenbarligen inte meningen

Vad tar man med sig? Artikeln om Levertin. Hans inlevelse i den gustavianska tiden

fascinerar. Hur kommer det sig att han är så bortglömd? Han nämns med avsmak av Lagercrantz i sin biografi över Strindberg. Han framtonar som en mörkrets furste i den så kallade Strindbergsfejden. Porträttet ger ovedersägligen mersmak, och har jag inte Shachars biografi över honom hemma? Vore dags att snart damma av den från hyllan.

October 2, 2014 **Ulf Persson:** *Prof.em, Chalmers U.of Tech., Göteborg Sweden* ulfp@chalmers.se